

# ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

24 лютого 2016 року  
Київ

м.

*Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України в складі:*

*головуючого Яреми А.Г.,*  
*суддів: Гуменюка В.І., Охрімчук Л.І., Сеніна Ю.Л.,*  
*Лященко Н.П., Романюка Я.М., Сімоненко В.М.,*

розглянувши в судовому засіданні *справу за позовом Васильківської центральної районної лікарні до Особа\_1, приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Провідна» про відшкодування витрат на лікування* за заявою приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Провідна» про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 червня 2015 року,

## *в с т а н о в и л а:*

У серпні 2014 року Васильківська центральна районна лікарня звернулася до суду із зазначеною позовною заявою, посилаючись на те, що Васильківський міськрайонний суд Київської області постановою від 4 грудня 2012 року звільнив Особа\_1 від кримінальної відповідальності у вчиненні передбаченого частиною першою статті 286 Кримінального кодексу України (далі – КК України) злочину з підстави, передбаченої статтею 46 цього Кодексу. Цією постановою встановлено, що 15 липня 2012 року Особа\_1, керуючи транспортним засобом "Москвич" із причепом, порушив Правила дорожнього руху України (далі – ПДР України), внаслідок чого сталося зіткнення з мотоциклом, за кермом якого був Особа\_2, який отримав тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості, у зв'язку із чим перебував з 15 липня по 13 серпня 2012 року на лікуванні у Васильківській центральній районній лікарні.

Оскільки на лікування потерпілого зазначена лікарня витратила кошти в розмірі 8 тис. 969 грн 70 коп., на підставі статті 1206 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) просила стягнути з Особа\_1 на відшкодування матеріальної шкоди вказані кошти.

Васильківський міськрайонний суд Київської області ухвалою від 19 листопада 2014 року до участі у справі як співвідповідача залучив приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Провідна» (далі – ПрАТ «СК

«Провідна»).

Зважаючи на викладене позивач змінив позовні вимоги та просив стягнути з ПрАТ «СК «Провідна» кошти в розмірі 8 тис. 969 грн 70 коп.

Васильківський міськрайонний суд Київської області рішенням від 9 лютого 2015 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Київської області від 8 квітня 2015 року, позов задовольнив: ухвалив стягнути з ПАТ «Страхова Компанія «Провідна» на користь Васильківської центральної районної лікарні матеріальні збитки в розмірі 8 тис. 969 грн 70 коп.; вирішив питання про розподіл судових витрат.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалою від 4 червня 2015 року відмовив ПрАТ «СК «Провідна» у відкритті касаційного провадження.

У заяві ПрАТ «СК «Провідна» про перегляд судового рішення порушується питання про скасування ухвали суду касаційної інстанції та передачу справи на новий розгляд до цього ж суду з передбаченої пунктом 1 частини першої статті 355 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах, а саме статті 1206 ЦК України, Закону України від 1 липня 2004 року № 1961-IV «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» (далі – Закон № 1961-IV).

На підтвердження наявності зазначеної підстави подання заяви ПрАТ «СК «Провідна» посиляється на ухвали колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від:

23 жовтня 2013 року у справі за позовом фізичної особи до відкритого акціонерного товариства "Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» про відшкодування шкоди та позовом Ізмаїльського міжрайонного прокурора в інтересах держави в особі відділу охорони здоров'я виконавчого комітету Ізмаїльської міської ради до фізичної особи, відкритого акціонерного товариства "Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» про відшкодування витрат на стаціонарне лікування (№ 6-20740св13);

2 липня 2014 року у справі за позовом фізичної особи (особи, яка вчинила злочин) до ПрАТ «СК «Провідна» про стягнення страхового відшкодування (№ 6-12284св14).

Так, у наданій для порівняння ухвалі суду від 2 липня 2014 року у справі №

6-12284св14 суд касаційної інстанції, передаючи справу в частині стягнення зі страхової компанії витрат на стаціонарне лікування потерпілого на новий розгляд до суду першої інстанції, зазначив про допущені судами порушення вимог процесуального закону щодо встановлення судом фактичних обставин справи.

За результатами розгляду касаційної скарги у справі № 6-20740св13 суд касаційної інстанції постановив ухвалу від 23 жовтня 2013 року про залишення без змін рішення апеляційного суду, яким позов фізичної особи задоволено частково, позов Ізмаїльського міжрайонного прокурора також задоволено частково та стягнуто кошти на відшкодування витрат на стаціонарне лікування потерпілого з особи, яка вчинила злочин і є винною в дорожньо-транспортній пригоді (далі – ДТП). При цьому суд виходив з того, що обов'язок відшкодувати закладові охорони здоров'я витрати на лікування потерпілого від злочину покладено за положеннями статті 1206 ЦК України на особу, яка вчинила злочин; зазначені витрати не є шкодою в розумінні статей 22 – 31 Закону № 1961-IV і тому не відшкодовуються страховиком.

Натомість у справі, яка переглядається, суд касаційної інстанції погодився з висновками суду першої інстанції, який, задовольнивши позов, виходив з того, що витрати закладові охорони здоров'я на лікування потерпілого в ДТП повинна відповідно до пункту 22.1 статті 22, пункту 24.1 статті 24 Закону № 1961-IV відшкодувати ПрАТ «СК «Провідна», оскільки на момент вчинення злочину цивільно-правова відповідальність Особа\_1 була застрахована у цій страховій компанії.

Наведені правові висновки суду касаційної інстанції про застосування судами норм матеріального права (статті 1206 ЦК України, пункту 22.1 статті 22, пункту 24.1 статті 24 Закону № 1961-IV), покладені в основу судового рішення, яке переглядається, різняться з висновками, зробленими в указаному для порівняння судовому рішенні у справі № 6-20740св13.

Заслухавши суддю-доповідача, дослідивши доводи заявника, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України вважає, що заява підлягає частковому задоволенню з огляду на таке.

Суди у справі, яка переглядається, встановили, що 15 липня 2012 року Особа\_1, керуючи транспортним засобом "Москвич" із причепом, порушив ПДР України, внаслідок чого сталося зіткнення з мотоциклом, яким керував Особа\_2. Останній отримав тілесні ушкодження середнього ступеня тяжкості.

Васильківський міськрайонний суд Київської області постановою від 4 грудня 2012 року звільнив Особа\_1 від кримінальної відповідальності у вчиненні передбаченого частиною першою статті 286 КК України злочину з підстави, установлені статтею 46 цього Кодексу.

З 15 липня до 13 серпня 2012 року Особа\_2 перебував на лікуванні у Васильківській центральній районній лікарні. На лікування потерпілого зазначеною лікарнею було витрачено кошти в сумі 8 тис. 969 грн 70 коп.

Відповідно до полісу обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів від 21 березня 2012 року відповідальність Особа\_1 застрахована у ПрАТ «СК «Провідна».

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції норм матеріального права, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить з такого.

Відповідно до частини першої статті 1206 ЦК України особа, яка вчинила злочин, зобов'язана відшкодувати витрати закладові охорони здоров'я на лікування потерпілого від цього злочину, крім випадку завдання шкоди при перевищенні меж необхідної оборони або у стані сильного душевного хвилювання, що виникло раптово внаслідок насильства або тяжкої образи з боку потерпілого.

Згідно зі статтею 999 ЦК України законом може бути встановлений обов'язок фізичної або юридичної особи бути страхувальником життя, здоров'я, майна або відповідальності перед іншими особами за свій рахунок чи за рахунок заінтересованої особи (обов'язкове страхування). До відносин, що впливають із обов'язкового страхування, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено актами цивільного законодавства.

До сфери обов'язкового страхування відповідальності належить цивільно-правова відповідальність власників наземних транспортних засобів згідно зі спеціальним Законом № 1961-IV.

Відповідно до пункту 22.1 статті 22 Закону № 1961-IV у разі настання страхового випадку страховик у межах страхових сум, зазначених у страховому полісі, відшкодовує у встановленому цим Законом порядку оцінену шкоду, заподіяну внаслідок ДТП життю, здоров'ю, майну третьої особи.

Метою здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності стаття 3 Закону № 1961-IV визначає забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та/або майну потерпілих внаслідок ДТП, а також захист майнових інтересів страхувальників. Об'єктом обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з відшкодуванням особою, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, шкоди, заподіяної життю, здоров'ю, майну потерпілих внаслідок експлуатації забезпеченого транспортного засобу (стаття 5 цього Закону).

Згідно зі статтею 6 Закону № 1961-IV страховим випадком є ДТП, що сталася за участю забезпеченого транспортного засобу, внаслідок якої настає цивільно-правова відповідальність особи, відповідальність якої застрахована, за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю та/або майну потерпілого.

Враховуючи наведене вище, сторонами договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є страхувальник та страховик. При цьому договір укладається з метою забезпечення прав третіх осіб (потерпілих) на відшкодування шкоди, завданої цим третім особам (потерпілим) унаслідок скоєння ДТП за участю забезпеченого транспортного засобу.

Отже, витрати лікувального закладу на лікування потерпілого від злочину не можуть бути відшкодовані за договором обов'язкового страхування страховою компанією.

Такого по суті висновку й дійшов суд касаційної інстанції під час касаційного розгляду справи № 6-20740св13.

Однак суди першої, апеляційної та касаційної інстанцій неправильно застосували до спірних правовідносин положення статті 1206 ЦК України, пункт 22.1 статті 22 Закону № 1961-IV та дійшли помилкового висновку про необхідність відшкодування страховою компанією витрат позивачу на лікування потерпілого від злочину, і безпідставно не вказали на відповідальність самого Особа\_1 як винної особи в заподіянні шкоди Особа\_2.

З огляду на викладене, а також з урахуванням уточнень позовних вимог у частині стягнення коштів з ПрАТ «СК «Провідна» (а.с. 54, 64) судові рішення судів першої, апеляційної та касаційної інстанцій підлягають скасуванню в цій частині із закриттям провадження у справі, адже спори між юридичними особами не підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства, а рішення в іншій частині щодо позову відносно Особа\_1 підлягає скасуванню з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Керуючись статтями 355, 360<sup>3</sup>, 360<sup>4</sup> ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України

### ***п о с т а н о в и л а:***

Заяву приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Провідна» про перегляд судового рішення задовольнити.

Рішення Васильківського міськрайонного суду Київської області від 9 лютого 2015 року, ухвалу Апеляційного суду Київської області від 8 квітня 2015 року, ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 червня 2015 року скасувати:

у частині позову Васильківської центральної районної лікарні до приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Провідна» про відшкодування витрат на лікування закрити провадження;

у частині позову до Особа\_1 справу передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 3 частини першої статті 355 Цивільного процесуального кодексу України.

*Головуючий*

*А.Г. Ярема*

*Судді Верховного Суду України:*

*В.І. Гуменюк*

*Я.М. Романюк*

*Н.П. Лященко*

*Ю.Л. Сенін*

*Л.І. Охрімчук*

*В.М. Сімоненко*

## **ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ у справі № 6-1343цс15**

Відповідно до частини першої статті 1206 ЦК України особа, яка вчинила злочин, зобов'язана відшкодувати витрати закладові охорони здоров'я на лікування потерпілого від цього злочину, крім випадку завдання шкоди при перевищенні меж необхідної оборони або у стані сильного душевного хвилювання, що виникло раптово внаслідок насильства або тяжкої образи з боку потерпілого.

Згідно зі статтею 999 ЦК України законом може бути встановлений обов'язок фізичної або юридичної особи бути страхувальником життя, здоров'я, майна або відповідальності перед іншими особами за свій рахунок чи за рахунок заінтересованої особи (обов'язкове страхування). До відносин, що впливають з обов'язкового страхування, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено актами цивільного законодавства.

До сфери обов'язкового страхування відповідальності належить цивільно-правова відповідальність власників наземних транспортних засобів згідно зі спеціальним Законом №1961-IV.

Відповідно до пункту 22.1 статті 22 Закону № 1961-IV у разі настання страхового випадку страховик у межах страхових сум, зазначених у страховому полісі, відшкодовує у встановленому цим Законом порядку оцінену шкоду, заподіяну внаслідок ДТП життю, здоров'ю, майну третьої особи.

Метою здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності стаття 3 Закону №1961-IV визначає забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та/або майну потерпілих внаслідок ДТП, а також захист майнових інтересів страхувальників. Об'єктом обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності є майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з відшкодуванням особою, цивільно-правова відповідальність якої застрахована, шкоди, заподіяної життю, здоров'ю, майну потерпілих внаслідок експлуатації забезпеченого транспортного засобу (стаття 5 цього Закону).

З огляду на вищенаведене, сторонами договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів є страхувальник та страховик. При цьому договір укладається з метою забезпечення прав третіх осіб (потерпілих) на відшкодування шкоди, завданої цим третім особам (потерпілим) унаслідок скоєння ДТП за участю забезпеченого транспортного засобу.

Отже, витрати лікувального закладу на лікування потерпілого від злочину не можуть бути відшкодовані за договором обов'язкового страхування страховою компанією.

**Суддя Верховного Суду України**

**А.Г. Ярема**